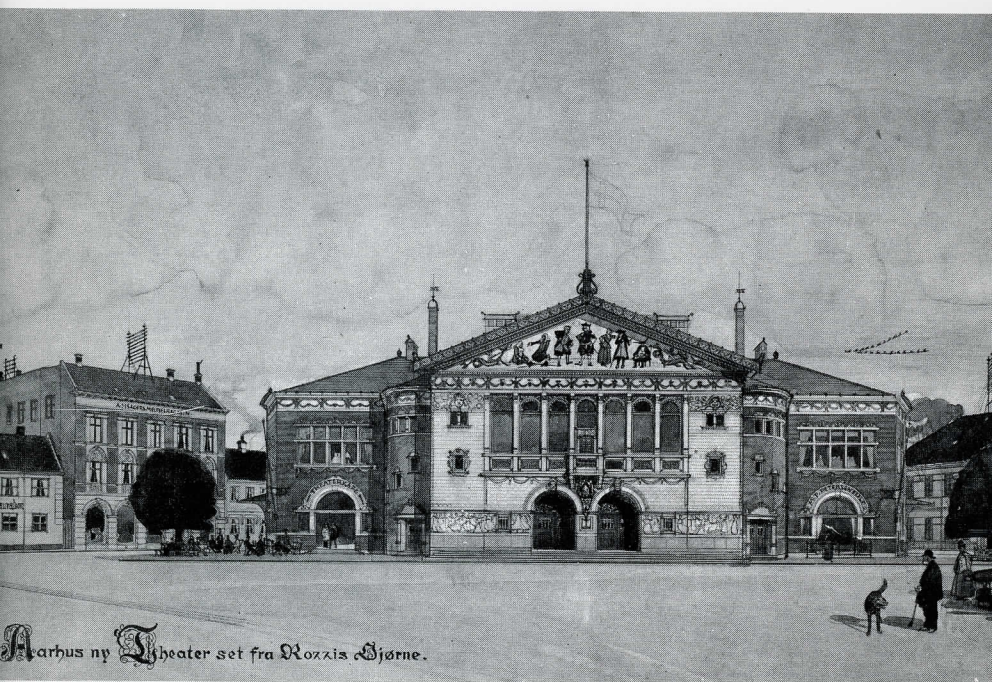

Aarhus ny Theater set fra Røzzis Bjarne.

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER

Sæson 1969-70

Teaterchef: Edvin Tiemroth

JEAN-CLAUDE GRUMBERG

JEAN CLAUDE GRUMBERG:

I MORGEN ET VINDUE TIL GADEN

Premiere den 24. februar 1970

Aftenens forfatter

Parisisk vintersol falder gennem vinduet ind på en ternet dug, spiller i flasken med den gode rødvin, glimter i et par uindfattede briller; – bag dem et par muntre, årvågne øjne.

Den unge digter Jean-Claude Grumberg sidder overfor mig på den lille restaurant »*Chez Paul*« ved Seine's bred. Tyndhåret, trods sin ungdom, lidt duknakket, forbeholden i begyndelsen, – så åben, veltalende, klar i meninger, skarp i formuleringer; – ikke for begejstret for det kommercielle parisiske teater, der nødigt åbner sig for nye dramatikere, der har noget at sige; – lykkeligt optaget af sin succes med *I morgen – et vindue til gaden*.

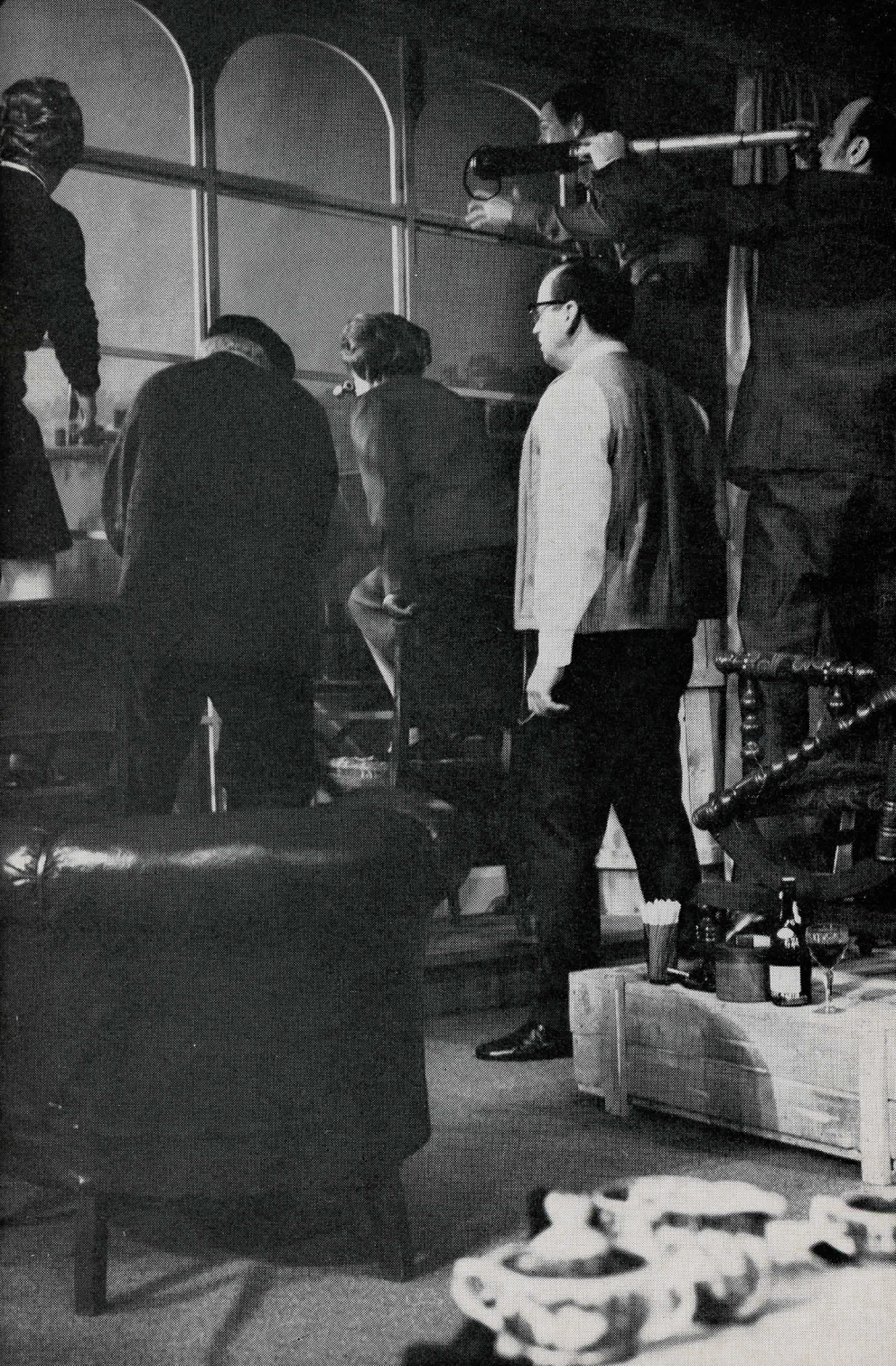
Han håber at kunne sende os en artikel om stykket (den kom), han lover at sende et foto med og uden briller (vi bruger det med briller, det ligner bedst), og at sende lidt biografiske oplysninger om sig selv.

De er her:

Jean-Claude Grumberg er født i Paris den 26. juli 1939, fra sit 14. til sit 19. år dameskrædder, ekspedient, repræsentant og amatørskuespiller. Derefter medlem af Fabbri's teaterselskab i 5 år. Meget Tjekhov-begejstret bruger han sin rigelige fritid fra teaterarbejdet til at skrive en dramatisering af Tjekhov's lange novelle, *Duellen*, som læses med interesse af en snævrere kreds. – Han får mere og mere fritid som skuespiller, og skriver en historisk farce *Matieu Legros* til Fabbri's selskab, som aldrig kommer til at spille den.

I 1966 skriver han *Hos Pierrot*, i 1967 *I morgen – et vindue til gaden*. Dette stykke interesserer Mascel Cuvelier så meget, at han beslutter at sætte det op, og stykket får premiere den 15. februar 1968 på »Theatre L'Alliance Francaise«, som har den uvurderlige fordel, at være skånet for både et dramaturgiat og en kunstnerisk direktion.

Mascel Cuvelier havde faktisk foreslået *I morgen – et vindue til gaden* til adskillige teatre, som dels afviste tanken dels rådede Cuvelier til at droppe stykket, som blev en meget stor succes i den parisiske presse.

Alt er et skuespil. livet døden

Af Jean-Claude Grumberg

Det er altid svært at skrive om sit eget stykke. Det var nemmere for mig at skrive det, end at fortolke det.

Hvad skal jeg sige? Udtrykke min store glæde over at få det opført. Det er hermed gjort. Mine betænkeligheder ved at det skulle sættes i forbindelse med aktuelle politiske begivenheder? De betænkeligheder havde også et israelsk ensemble, som ikke måtte opføre det, fordi man frygtede, at offentligheden ville se det som en kritik af Israels holdning overfor de arabiske stater. En lignende situation opstod i Lausanne, hvor man tænkte på forholdet Schweiz-Biafra. *I morgen – et vindue til gaden* handler altså om Biafra, Det nære Østen, Tjekkoslaviet, – i Frankrig, da stykket kom på turné, tænkte mange på Maj-revolutionen 1968.

Er det et døgn-aktuelt stykke, en skarp anklage, en ren og enkel fremstilling af vor tid, en revy over verdenspressens daglige overskrifter?

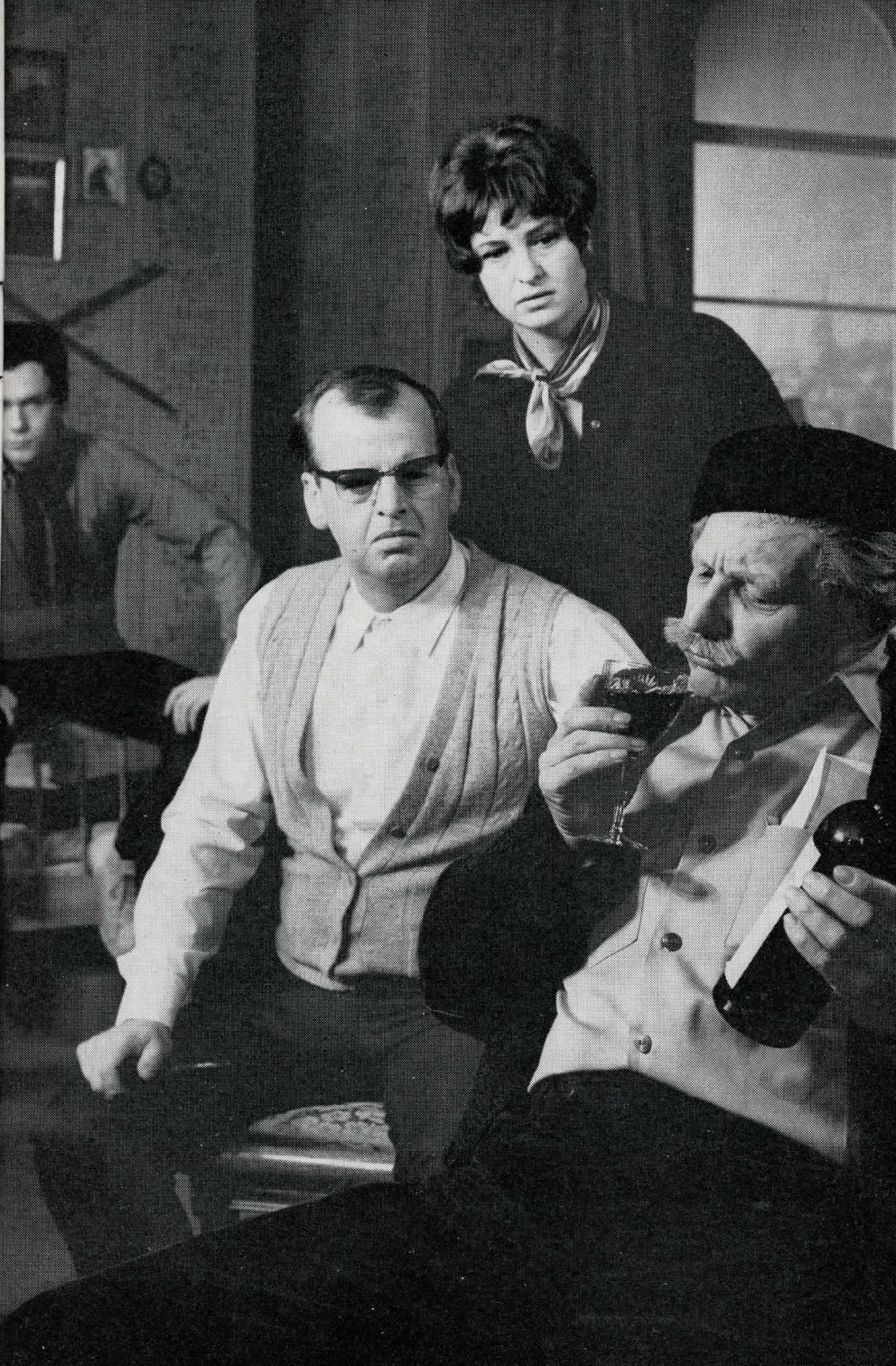
Må jeg til mit forsvar sige, at jeg skrev stykket for over 2 år siden, og fik det opført i Paris allerede i februar 1968. Om Tjekkoslaviet og Maj-revolutionen anede man intet dengang. Biafra-problemerne var i periferien. Vietnam-krigen rystede os daglig. Israel-konflikten havde vi, men den er der ikke tale om her.

Hvad handler det her stykke om? Måske om ligegyldighed, vane, evneløshed, svaghed – hos mig, hos Dem og hos andre. Enhver må se i det hvad han vil. Publikum kan selv fordele rollerne.

Hvem er tilskuerne? De dernede, – ja, for mig gerne. Men hvem er så Duplatin? Et par millioner russere, polakker, øst-tyskere, såkaldt frie mennesker, hvis øjne hænger ved TV-skærmen, hvis ører klirrer til radioen, og derimellem De og jeg, – det er da klart.

I går aftes kom ved en fejltagelse nogle billeder fra Biafra på

Fortsættes side 11

Fortsat fra side 7

TV-skærmen lige ved spisetid. Mange franskmænd med milde hjerter og svage maver mistede appetitten.

Protestbreve Vi vil gerne orienteres, men vi vil også spise. Appetitten er et prekært problem i vores land. Og man skal ikke spolere den så letsindigt, ellers kunne man fremkalde en »uundgåelig« krise. Og hvad så med hele overproduktionen af levnedsmidler? Men så sætter man sig rolig til bords igen. »*Bonne appetit!*«

»*Allons*« lad os beskytte vor velstand, vor komfort; og foragte de fattige fra denne berygtede »Tredje verden«, disse individer, der vil ødelægge alt.

Lad os få information, men ikke for meget, og da med omtanke og smag.

Livet er et skuespil for hver den, der kan se det. Alt er et oplæg til et skuespil. Warshau's ghetto, den langsomme dødskamp og tilintetgørelse, var det ikke for arier og polakker et stort skuespil. den gode, delt af en mur, på den ene side døden, på den anden side livet, og de mørke vinduer ud mod verden. Den polske forfatter Adolf Ruduzki fortæller om dette vindue og beretter om en påskedag, hvor nogle snese tilskuere masede sig sammen ved en breche i muren, for at se SS'erne rense ud med deres flamme-kastere.

Elie Wiesel, som blev sendt til koncentrationslejr, fortæller om et vindue, som han kunne se fra sin barak. Efter befrielsen vil han vide det. han forlader lejren og går op i huset med vinduet, dette meget smukke og meget rolige hus. Han vil se vinduet. Der er det, med glimrende udsigt over hele lejren. Mest overrasket er han over stolene de står alle vendt direkte mod vinduet.

Den fuldkomne illusion

I Tom Stoppards *Rosenkrans og Gyldenstjerne er døde* diskuteres muligheden af at fremstille døden troværdigt. Det dér er ikke døden, siger Gyldenstjerne til skuespillerens kropsvridninger. Hvordan tro på skuespillerens død, når man ved han øjeblikket efter vil stå på scenen i en ny hat?

Men skuespilleren kender sin metier, han ved folk tror på det de er indstillet på at tro. En gang lod han en offentlig hængning indgå i et skuespil for at give det mere kolorit. Det blev en kæmpefiasko. Folk troede simpelthen ikke på den hængtes død, for han var en dårlig skuespiller, han spillede ikke, han var. Og det var illusion man forventede.

Folk tror kun på det de er indstillet på at tro, virkeligheden er opfyldelsen af vores forventninger. En tanke med perspektiv i. For i massemediernes tid er vi jo kommet længere med illusionsspillet. Hvem kan skelne døden på en sløret mark i Vietnam, konturerne af et lig der endnu var varmt da man tog filmen, fra den indstuderede død on location, døden man slipper fra med livet og salæret i behold? Idag er det virkeligheden selv vi oplever som illusion, flade figurer der løber frem og tilbage over en skærm og måske dør på den. Idag er den faktiske død en accepteret, en forventet illusion, der kan ophæves ved hjælp af en knap. Døden er blevet et skærmprodukt.

Den yderste konsekvens af dette er familien Duplantin. De har vundet det store lod, verdensrevolutionen sender levende TV direkte ind gennem deres vinduer, og det endda både til gaden og til gården. Først nu hvor virkeligheden har erstattet skærmen er illusionen komplet, så komplet at man applauderer sin egen undergang som dens kunstneriske højdepunkt. Dertil kan det komme.

Anne-Katrine Gudme

6. forestilling i sæson 1969-70

JEAN-CLAUDE GRUMBERG:

I MORGEN - ET VINDUE TIL GADEN

Komedie i 2 akter

Oversættelse:
ANNE-KATRINE GUDME

Dekoration:
IVAN MOGENSEN

Iscenesættelse
PETER ESZTERHÁS

PERSONERNE:

Faderen, Gaston Duplantin
Moderen, Yvonne
Sønnen, Gerard
Datteren, Hugnette
Oscar
Naboen
Naboersken
Den hvide soldat
Den sorte soldat

Aksel Erhardtzen
Lone Rode
Lars Junggreen Have
Anne-Marie Kolding
Erno Müller
Ulf Stenbjørn
Clara Østø
Klaus Wegener
Nis Bank-Mikkelsen

Scenemester: Kai Johansen – Lys: Carl E. Andreassen – Malersal
ved Jens-Anker Olsen – Regi: Jørn Walsøe Therkelsen – Rekvi-
sitør: Frode Sørensen – Skræddersal ved Hanne Gissel og Stanley
Petersen – Lyd: Niels Petersen – Frisør: Caroline Nielsen – Suffli:
Lise Wantzin – Foto: Hammerschmidt Foto

Pause mellem akterne

Spilletid ca. 2 timer

Teatret havde bedt forfatterinden Eva Hemmer Hansen om at causere i programmet om tidens tilskuermentalitet; men Jean-Claude Grumberg's tekst optog hende så stærkt, at resultatet blev nedenstående personlige betragtninger derom.

Faren ved at være tilskuer

Det er meget forkasteligt ikke at engagere sig i virkeligheden. Det er bedre at engagere sig på anden hånd end slet ikke at engagere sig.

Men man kan engagere sig så meget på anden hånd, at det bliver farligt for en selv at engagere sig.

Faren – som formentlig altid har eksisteret, så længe mennesker har fået virkeligheden præsenteret på anden hånd, det være sig gennem kunst eller nyhedsformidling – skal være blevet akut efter den »bevidststudvidelse«, som ifølge faderen i Jean-Claude Grumbergs skuespil er kommet i vor generation.

Alt for megen og alt for godt opstillet orientering om, hvad der foregår i verden udenfor ens egen stue fører til, at man tror, det hele er noget der er lavet til ens private underholdning.

Indtil gevæerne fra TV-skærmen pludselig drejer direkte ud mod os og begynder at beskyde seerne i lænestolsgruppen. Man dør af ikke at engagere sig, skriver Grumberg.

Løvrigt dør der også en del mennesker af at engagere sig, efter hvad seerne på scenen beretter for tilskuerne i teatret.

Facit synes at blive det samme. Men der er en værdiforskel på at blive brændt ned med flammekastere, fordi man vil beskytte andre mod fordummelse. Bekæmpe »dumheden og svineriet« ved at destruere TV og radio – og i forbifarten universiteterne, »vor civilisations hjerne og erindring«.

Og så på at dø i sin dumhed, kravlende på alle fire.

Siger Grumberg.

Det er en foruroligende problemstilling. Hvis vi accepterer hans desperate videreførelse af eksistentialismens værdifrihed til nihilisme i det gaullistiske Frankrig som alment aktuel.

Hvis vi accepterer anarkiet som alternativet til fordummelse.

Hvis vi accepterer angst som underholdende nok til at være engagerende. Det gør man formentlig, hvis man er inkarneret tilskuer og æstet. Så har nihilismen en stor skønhed.

Har Grumberg et budskab også til os? En advarsel mod den »bevidsthedsudvidelse«, han finder så katastrofal at den må stoppes med en atombombe midt i udsendelsen?

Det kan da godt være, vi er i farezonen.

En aften hjemme hos os under en TV-høring var der en af de medvirkende på skærmen der var ved at tabe tråden, fordi han sad og famlede efter sin lighter. Jeg rakte ham min og tændte for ham, så han kunne kaste sig ind i debatten uden at blive distraheret.

Der er optrædende i forskellige faste TV-udsendelser som har vænnet sig til at benytte vores gæstetoilet, når der er en klipning, der tillader dem at smutte ud af skærmen. De ved, at vi ikke har noget imod det, der hænger gæstehåndklæder til dem.

En aften trillede en af de døde fra en krigsreportage ud på ryaen foran apparatet. Vi rullede ham høfligt tilbage til producenteren, der sagde tak og lagde ham i arkivet til en anden reportage.

Uha -. Vi er på vej til at blive lige så uengagerede som Gaston Duplantin med familie og gæster

Er vi?

Jamen så må vi jo ud på gaden med bomber imod både kunst og viden.

Eva Hemmer Hansen

Næste forestilling

William Congreve:

DET ÅH SÅ GODE SELSKAB - !

På engelsk hedder stykket »The Double-Dealer«, (ham, der spiller dobbeltspil) og hovedpersonen hedder »Maskwell«, kort og godt; og stykket foregår ved en forlovelsesfest, hvor gæsterne under de mest dannede former snyder og narrer hinanden og hugger de andres koner

Det kunne foregå i så mange tidsaldre, også i vores, men det er skrevet i England i den galante tid under Charles d. II, ca. 1670. William Congreve fik på puklen, fordi man syntes hans skildring af selskabets damer var for nærgående. Han lægger heller ikke fingre imellem.

Karl Stegger som begyndte sin karriere her i huset under Erik Henning-Jensen, er gæst som Sir Paul Plyant, en naiv og elskelig basse af en landadelsmand, hans aldrende, men stadig *meget* sanse-lige søster er Jessie Rindom, Maskwell, hendes unge elsker som bag en elskelig maske (?) sætter hele ondskaben i sving er Ole Wegener Elsebeth Steentoft og Asger Bonfils er et jubeltåbeligt litteraturnob-bet ægtepar Mange flere af husets bedste kunstnere er med i Edvin Tiemroths oversættelse og iscenesættelse.

Erik Nordgreen, mesteren for festopsætningen af Moliere-forestil-lingen i fjor, er igen scenograf.

Grov spøg – elegant spøg – skrap satire – munter latter. Premiere midt i marts.

Forårets musical

Joseph Stein og Jerry Bock:

SPILLEMAND PÅ EN TAGRYG

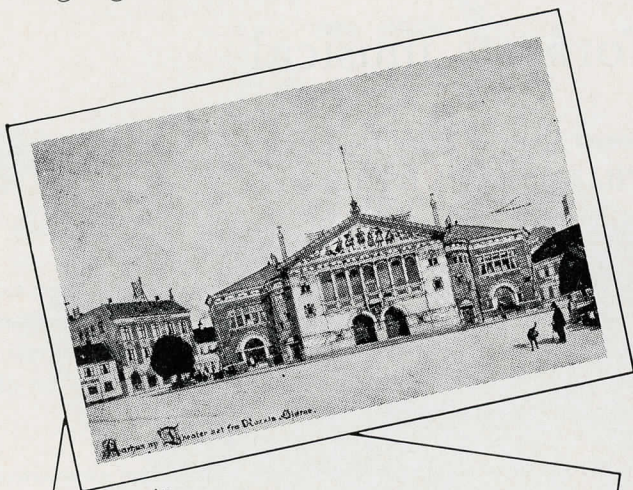
Hvordan laver man en musical?

Man finder nogle små historier om en jødisk mælkeemand og hans familie, der slet ikke skulle være egnet til en stor musik-forestilling. Så skriver man dem om for teatret og komponerer festlig og hjertevarm musik, får det hele op på en scene, og ser hvordan det går. Og det går hele verden over.

I det lille Skandinavien er det allerede tredje gang, gæsteinstruktøren Leon Feder skal skabe den poetiske og menneskelige atmosfære i den gamle mester, Svend Johansens brogede ramme. Fra den danske originalopførelse kommer den pragtfulde gøgler, Wandy Tworek i titelrollen og Børge Ralov laver atter dansene.

Aksel Erhardtsen er mælkeemanden Tevje, Clara Østø hans kone, deres tre ældste døtre er Lho Jansberg, Karen Wegener og Birte Petersen, deres unge tilbedere Ole Wegener, Benny Bjerregaard og Nis Bank-Mikkelsen – og – og ja, næsten hele personalet er på brædderne, når Poul London sidst i april slår an til de dejlige, allerede kendte toner fra »*Spillemand på en tagryg*«.

En god gaveidé

MOD AFLEVERING AF DETTE

G A V E K O R T

I AARHUS TEATERS BILLET-KONTOR, UDLEVERES
BILLETTER TIL EN FORESTILLING I
SÆSONEN 19 / 19 FOR ET BELØB AF

KR. _____

KR. _____

UDSTEDT DEN 19 KVITTERING _____

udstedes på ethvert beløb i

AARHUS TEATERS abonnementskontor i SCALAs forhal.

Åben daglig kl. 11-18.

Teatre andre steder

ODENSE TEATER viser fortsat den amerikanske musical *Celebration* afvekslende med Anton Tjekhov's skuespil *De tre søstre*.

I marts kommer *Vi på holdet* og sidst på sæsonen Georges Feydeau's farce *Den søde kløe*. På Værkstedsteatret opføres Marguerite Dura's *Hiroshima, min elskede*.

AALBORG TEATERs repertoire for den resterende del af sæsonen byder på Leonard Webb's lystspil *Hva' me' lidt kærlighed*, derefter (i april den tyske forfatter Martin Sperr's *Jagtscener*, og i maj slutes med Jean Anouilh's *Kære Antoine*.

SVALEGANGEN spiller den svenske forfatter Steffan Roos' *Cirkus Madigan*. Midt i marts, som sæsonens sidste forestilling, kommer dobbelt-programmet *Chicago* og *Den hvide hore* af Sam Shephard og Tom Eyen.